

Исповедање вере
императора Јустинијана
(против *Три поглавља*)

Превела: Душица
Петровић

Уводна реч

Документ који стоји пред нама дело је императора Јустинијана (владао од 527 – 565) што је још један од показатеља да су византијски цареви активно учествовали у животу Цркве. Следећи пут светог цара Константина, Јустинијан овим богословско - догматским документом устаје у одбрану праве вере. Његов циљ је како да одбрани православље од насртајаја јеретика тако и да смири узбуркани духовни и политички живот у Царству.

Упркос томе што је Халкидонски сабор дефинисао однос природа у Христу и осудио монофиситисам, он се све више ширио у Источним провинцијама

Царства које су стално биле на удару Персијанаца. Ове источне провинције тежиле су одвајању од духовне и политичке превласти Цариграда. У таквој ситуацији цар је морао да делује и као политичар и као верник. Као политичар требао је да спречи сепаратистичке тежње на Истоку које су Персијанцима олакшавале посао. Као верник требало је да врати монофисите у Цркву. Управо у циљу враћања монофисита под окриље Цркве цар је издао овао Исповедање вере који носи и поднаслов Против три поглавља.

За монофисите је било несхватљиво да је Црква осудила Несторија, а није и његовог учитеља Теодора Мопсуестијског, као ни Теодорита Кирског

и Иву Едеског који су га подржавали, иако су се последња двојица покајали и на Халкидонском сабору су враћени у Цркву. У циљу измирења са монофиситима цар је пристао да осуди личност и дело Теодора Мопсуестијског, списе Теодорита Кирског писане против св. Кирила као и писмо Иве Едеског написано епископу Мари у Персију. То управо чини овим Исповедањем вере, објављеним 543 – 544. године у Цариграду којим показује своје одлично познавање догмата Цркве и суштине православне вере и излаже учење вере следећи Свете оце и позивајући се на свете саборе. Саставни део Јустинијановог Исповедања вере јесу и Три поглавља писани у форми анатематизама

уперених против три поменуте спорне личности.

На Петом васељенском сабору у Цариграду, 553. године потврђено је Јустинијаново Исповедање вере као и Три поглавља. На Истоку је овај документ био углавном прихваћен док је на Западу наишао на противљење да би га ипак папа Вигилије признао 554. године као и сам Пети сабор.

Душица Петровић

Превод је рађен према Mansi, IX, 537 – 581

За уводну реч и кратка објашњења коришћена је следећа литература:

Протопрезвитер Јован Мајендорф, Христос у источнохришћанској

мисли, Хиландар, 1994.

Георгије Острогорски,
Историја Византије,
Београд, 1996.

Протојереј др Радомир В.
Поповић, Васељенски
сабори, Београд 1997.

Протојереј др Радомир В.
Поповић, Појмовник
црквене историје,
Београд, 2000.

Протојереј др Радомир В.
Поповић, Извори за
црквену Историју,
Београд, 2001.

У име Бога Оца и његовог
Јединородног Сина Исуса
Христа, нашег Господа и
Светог Духа, Јустинијан,
христољубиви цезар,
император Аламана, Гота,
Франака, Германа, Анта,
Алана, Вандала и Африке,
побожан, срећан, славан,
победник, победоносац,
увек веома поштован,
узвишен, свом збору

католичанске и
апостолске Цркве:

Знајући да ништа
више овде не може да се
допада милосрдном Богу
него да сви хришћани
једно исто мисле у
исправној и неокаљаној
вери и да се не догађају
сукоби у Светој Божијој
Цркви сматрам да је
неопходно да, уклонивши
сваки изговор,
представим овим едиктом
исповедање праве вере
која се проповеда у Светој
Божијој Цркви онима који
су на саблазан и онима
који им се
супротстављау; да би они
који исповедају праву
веру њу постојано чували,
а они који се против ње
боре, учећи истину,
постигли да се сами
уједине са Светом
Божијом Црквом.

Исповедамо, дакле,

веру у једног Оца и Сина и Светога Духа, Тројицу јединосустну, једно божанство или славећи природу и суштину и силу и моћ у три ипостаси или лица у којима смо крштени, у које верујемо, са којима се сједињујемо растајући се са сопственим и уједињујући се са божанским. Поштујемо, на име, јединицу у Тројици и Тројицу у јединици

која има чудесно дељење и сједињавање; јединство с обзиром на суштину или божанство, а тројичност с обзиром на особности односно на ипостаси односно на лица. Јер дели се недељиво (да тако кажемо) , а раздељиво сједињује. Једно је, дакле, божанство у Тројици и Тројица су једно у којима је божанство: или (да тачније кажемо) троје је божанство, пошто се

свако лице напосе спознаје као Бог једино умом који дели нераздељиво и у исто време троје се спознаје као један Бог због исте силе и исте природе. Због тога треба исповедати једног Бога и проповедати три ипостаси или три лица, свако са својом особеношћу.

Исповедајући јединство не правимо забуну према Савелију који говори да су Тројица једно лице и да су три имена истог Оца и Сина и Светог Духа. Нити раздвајајући особности отуђујемо Сина и Духа Светог од суштине Бога Оца, као они који према Аријевом безумљу цепају божанство на три различите суштине. Један је, стога, Бог Отац из кога је све, један јединородни Син кроз кога је све и један Дух Свети у коме је све.

Исповедамо самог јединородног Сина Божијег, Бога Логоса, од Оца рођеног пре свих векова и без времена, не створеног и који је у последњим данима због нас и нашег спасења сишао са небеса и оваплотио се од Духа Светог и од Свете прослављене Богородице и увек Деве Марије, рођен од ње, који је Господ Исус Христос, један од Свете Тројице, јединосуштан Оцу по божанству и нама, такође, јединосуштан по човечанству, страдалан телом, а исти нестрадалан божанством. Није нико други осим Бога Логоса онај који је примио страдање и смрт. Али сам нестрадалан и вечан Бог Логос примивши рођење телесно и људско испунио је све. Зато ми не знамо другог Бога Логоса који је чинио чуда нити другог Христа који је пострадао.

Већ исповедамо једног истог Господа нашег Исуса Христа, оваплоћеног Бога Логоса који је постао човек и чија су чуда и страдања која је добровољно поднео телом. Није неки човек себе самог дао за нас, већ је сам Бог Логос сопствено тело дао за нас да не би наша вера и нада биле у човека, већ имамо нашу веру у самог Бога Логоса. И стога, исповедајући га као Бога не негирамо да је Он и човек и називајући га човеком не негирамо да је Он и Бог. Ако би био само Бог како би пострадао? Како би умро? То је странно Богу. А, опет, ако је био само човек, како је кроз страдање победио? Како је спасевао? Како је оживотворавао? Ово је било изнад људског. Сада исти он страда и спасава и кроз страдање побеђује,

сам Бог сам човек и једно и друго, тако сваки напосе као један. Стога када говоримо да је и из једне и из друге природе, односно из божанске и човечанске, сложен један Христос не намећемо сливеност сједињењу. Спознајући и из једне и из друге природе , односно из божанске и човечанске једног Господа нашег Исуса Христа, оваплоћеног Бога Логоса који је постао човек, не намећемо неко раздвајање на делове или цепање јединству његове ипостаси. Означавамо различитост природа из којих је сложен која није укинута кроз сједињење јер су и једна и друга природа у њему самом. Када говоримо о сложености исповедамо да делови постоје у целини и да се целина спознаје у деловима. Нити се, наиме, божанска

природа променила у човечанску нити се човечанска природа претворила у божанску. Пре се подразумева да и једна и друга постоје у особености и својству сопствене природе а кажемо да је настало сједињење према ипостаси. Сједињење према ипостаси означава да Бог Логос, односно једна ипостас од три ипостаси божанства није сједињена с препостојећим човеком већ је у утроби Свете Деве створио себи од ње у својој ипостаси одушевљено тело душом умственом и разумном, што је човечанска природа. Овако ми учимо о сједињењу према ипостаси Бога Логоса у телу а божански апостол каже: *Који, премда је био у облицију Бога није сматрао да отима што је једнак Богу већ је сам*

себе понизио узевши обличије слуге. Оним што каже *Који, премда је био у обличију Бога* показује да је ипостас Логоса у суштини Бога, а када каже *Примио је обличије слуге* у суштини човека и не означава да је Бог Логос сједињење ипостаси или лица. Јер није рекао, *јер премда је био у обличију слуге, примио је* да не би показао како се Бог Логос сјединио с препостојећим човеком, како безбожни Теодор и Несторије клевећу говорећи да је сједињење релативно. Ми, пак, следећи Свето писмо и Свете оце, исповедамо да је Бог Логос постао тело односно по ипостаси је себи присајединио човечанску природу. Зато, један је Господ наш Исус Христос који у себи самом има савршенство божанске природе и савршенство човечанске природе. Јединородни је

Логос, будући да је од Оца рођен и прворођен у многој браћи исти он јер је постао човек, јер Син Божији, син човечији је постао. Остајући оно што је био није променио оно што је постао. Одатле исповедамо и два рођења истог јединородног Бога Логоса – пре векова од Оца бестелесно рођеног и њега истог у последњим данима оваплоћеног од Свете славне Богородице и увек Деве Марије и који је постао човек. Он је од Оца засијао изнад ума и од мајке рођен изнад разума. И будући истинит Бог постао је истинит човек. Због тога особито и истинито исповедамо Свету славну Богородицу и увек Деву Марију. Не зато што је Бог Логос у почетку од ње узео, већ зато што се у последњим данима превечни јединородни Логос Божији од ње оваплотио и

непроменљиво постао човек. И будући невидљив у своме постао је видљив у нашем. И будући нестрадалан као Бог удостојен је страдања као човек. Бесмртан, покорио се законима смрти. Њега који је од семена Давидовог по телу рођен у Витлејему и који је постао сличан људима и распет за нас људе у време Понтија Пилата објавили су свети апостоли да је Бог и човек; и Син Божији и Син човечији и да је он сам са неба и он сам са земље и нестрадалан и страдалан. Логос од Оца горе рођен неисказан, неописив, недокучив, вечан, исти доле у времену рођен од Деве Марије да би се они који су доле раније рођени по други пут рађали, односно од Бога. Стога он мајку има само на земљи а ми Оца имамо само на небу.

Узевши смртног оца људи, Адама, дао је људима свога бесмртног Оца према речима : *Дао им је моћ да буду синови Божији.* Зато је и Син Божији окусио смрт по телу, због свог телесног Оца да би синови човечији узели од његовог живота због свога по духу Бога Оца. Он је Син Божији према природи, ми према милости. И опет је он по икономији и ради нас постао син Адамов док смо ми по природи синови Адамови. Бог је његов Отац према природи, а наш по милости. Њему је Бог био по икономији, јер је постао човек, а наш је Бог и Господ према природи. И зато је Бог Логос, који је Син Бога Оца сјединивши се телесно постао тело да би људи сјединивши се са духом постали један дух. Сам дакле истинити син

Божији прихвата све нас да бисмо ми прихватили једног Бога. И након оваплоћења, један од Свете Тројице, јединородни Син Божији, Господ наш Исус Христос сложен је и из једне и из друге природе. Сложеног дакле Христа исповедамо следећи учење Светих отаца. У тајни која се тиче сложености у Христу јединство одбацује сливеност и дељење; и једна и друга природа чувају својство. Показује са телом једну ипостас или лице Бога Логоса и један је исти савршен у божанству и савршен у човечанству и не као да је у две ипостаси или лица већ је спознатљив у у божанској и човечанској природи да би био један и у једној и у другој, савршен Бог и савршен човек исти Господ наш Исус Христос, један од Свете Тројице кога

славимо заједно са Оцем и Светим Духом. Није Света Тројица узела четврто лице када се оваплотио један од Свете Тројице Бог Логос. Ово ваљано предање које смо примили од Светих отаца чувамо и у њему живимо и према њему се владамо и молимо се да као сапутника имамо веру у Оца и Христа, Сина Бога живога и Светога Духа.

Тако ово исповедајући поред осталих поука светог Кирила о исправној вери, прихватајући оно што је он рекао- *једна природа Бога Логоса оваплоћена*- исповедамо како је један Христос сложен од божанске природе и људске а не у једној природи као што покушавају да кажу они који лоше разумеју казивање. Свакако и сам отац (Кирило) кадгод је

рекао *једна природа Бога Логоса оваплоћена* овај израз *природа* употребио је уместо израза *ипостас*. И у књигама у којима је изрекао ово казивање у даљем тексту често је наводио некад Син, некад Реч или Јединородни што није означавало природу већ ипостас или лице. Дакле оваплоћена ипостас сачињава не једну природу већ једног Христа сложеног, њега истог и Бога и човека. Непобожно је што они који исповедају Христа Бога и човека говоре да је у њему једна природа или суштина. Немогуће је да је наш Господ Исус Христос једна природа или суштина пре векова и у времену, нестрадалан и страдалан; јер испаравно исповедамо њега у једној ипостаси или лицу. Из онога што је рекао сам свети Кирило показаћемо његово веома јасно учење

о поменутом казивању. У првом писму Сукенсу, када је рекао *једна природа Бога Логоса оваплоћена* одмах је додао: *Дакле, колико допире до ума могуће је да се види само очима душе, на који начин је оваплоћен јединородни за кога кажемо да је јединство две природе , а један Син и Христос и Господ и оваплоћени Логос Божији који је постао човек.* Овим отац (Кирило) желећи да покаже начин оваплоћења чувајући недељивост и несливеност показао је број сједињених природа и објавио једног Христа а не једну природу божанску и телесну. И у другом писму Сукенсу слично учећи пише: *Да смо говорећи једна природа Логоса прећутали не додајући и оваплоћена али као да икономију остављамо по*

страни можда и вероватно би било разумно питати оне који измишљају где је савршенство у човечанству или на који начин постоји наша суштина? Јер кад се каже оваплоћена показује се и савршенство у човечанству и наша суштина. Нека се окану они који постављају себи тричани штап. Требало је праведно оптужити онога који одбацује икономију и који негира оваплоћење а који одваја од Сина савршено човечанство. А ако се (како рекох) говори да је он оваплоћен јасно је и несумњиво исповедање да је постао човек. Ништа не спречава да се разуме, да будући да је један и једини син Христос, он исти Бог и човек, савршен како у божанству тако исто савршен и у човечанству. Веома

исправно и одвише мудро твоје савршенство је изложило реч о спаситељском страдању, да није сам Јединородни Син Божији који је и Бог како се спознаје, страдао у својој природи која потврђује оно телесно, већ да је пре страдала пропадљива природа . Треба свакако да се и једно и друго спасава јединим и истинитим Сином и не треба говорити да је страдао по божанству већ је он исти страдао по човечанству- јер страдало је његово тело. У тринаеастој глави схолија исти свети Кирило слично одбацујући и оне који уводе два Сина и оне који кажу да је једна божанска и човечанска природа Христа, овако пише: *Не треба делити једног Господа Исуса Христа посебно на човека и*

посебно на Бога. Већ говоримо да је један исти Господ Исус Христос познајући различитост природа и пазећи да су оне не сливене једна с другом. Ако је, дакле, (како учи наш свети Кирило) један Господ наш Исус Христос, савршен у божанству и исти он савршен у човечанству није страдала божанска природа већ пропадљива, а познаје различитост природа јер се чувају несливене једна с другом у једној ипостаси. Будући да отац (Кирило) каже да се он спознаје у божанској природи и у човечанској јасно је да су у њему и једна и друга природа од којих је сложен. Нека нико не буде тако безуман да мисли да исправно знају они који говоре да је једна природа или суштина Христовог тела и божанства, иста божанска

и пропадљива, страдална и нестрадална.

Има оних који покушавају да на други начин покажу да је једна природа Христовог божанства и човачанства дајући пример човека и говорећи да као што је човек састављен из различитих природа – душе и тела а каже се једна природа такон говорећи да Христос из две природе – божанства и човечанства – морамо да кажемо да је у њему једна природа. Ово ћемо рећи њима, јер макар и да се човек састоји из различитих (природа) ипак се каже једна природа, јер се показује у свим ипостасима или лицима заједно која се препознају под истом врстом. Иако су свака ипостас или лице, као на пример Петар и Павле, одвојене једна од друге

карактерима ипак се не разликују по природи, јер су и један и други човек. И опет нити је душа без тела нити тело без душе човек јер од онога што није био у оно што јесте, од душе и тела створен је. Макар и да се свако створење састоји из различитих (природа) али се ипак каже да има једну природу по којој је створено од Бога. А Христос није тако. Не означава једну природу или суштину која се показује у свим ипостасима или лицима заједно као човек. Да је то тако нашли би се многи Христоси у којима се показује заједништво једне природе, што је безбожно и помињати. И није од почетка Христос створен од божанског и човечанског као човек од душе и тела, да би то била природа Христова. Али будући да је пре векова

био Бог Логос и његова природа је била исте суштине са Оцем и био је Творац свега и у последњим вековима сједињујући себи природу човека по ипостаси постао је човек остајући Бог.

Христос је, дакле, једна ипостас или лице и има у себи савршенство божанске и нетварне природе и савршенство човечанске и тварне природе. Како је онда могуће да се каже да је у њему једна природа или суштина кад се у њему спознају две природе, нетварна и тварна ? Према је Христос једна ипостас или лице, али сасуштатствен Богу Оцу и исти он сасуштатствен нама, ипак није према једној истој природи или суштини. А ако је Христос једна природа или суштина или

бестелесан сасуштатствен је само Богу Оцу, јер је једна божанска природа или суштина или ако је чист човек једино је нама сасуштатствен јер је једна човечанска природа. И једна и друга природа промењена производи другу природу поред оних које су се сјединиле и према томе Христос нити је остао Бог нити је постао човек те зато исти он није сасуштатствен ни нама ни Оцу. Овако размишљање је сасвим безбожничко. Овако говоримо јер знамо и зато што су неки Свети оци користили као пример човека у Христовој тајни. Али ови показују, да као што је човек од душе и тела једно, а не два човека, тако и Христос, сложен од божанства и човечанства један је и не треба га делити на два Христа или два Сина. Ти користе пример човека да

би показали једну природу или суштину Христовог божанства и човечанства за шта смо показали да је страна вери. Када су због тога прекорени, јер противно учењу Отаца измишљају једну природу или суштину божанства и тела прелазе на друго говорећи да не треба причати о броју природа у Христу, јер број показује различитост. Нека знају, да када се говори о броју различитих лица или ипостаси да постоји подела самих субјеката на делове као на двојицу или више њуди, а када се говори о броју у јединственим ставрима тада постоји подела само речју или по разуму а не и самих субјеката, као што се једна ипостас човека састоји од душе и тела. И овде се подразумевају две природе, једна душевна и друга телесна, а ипак се

због овога човек не дели на двоје већ знамо да је један човек и једна његова ипостас. И у тајни Христовог сједињења, макар и да се подразумева да су различите оне које су сједињене али не и да се дели сам субјекат на узајамне делове из којих је сложен наш господ Исус Христос, ипак схватајући разлику желимо да покажемо то да прихватамо број и да кажемо да су две природе у Христу. Стога, један Христос се не дели на два Христа или два Сина. О овоме што смо рекли сведочи и свети Григорије Богослов овако пишући у другом писму Кледонију: *Ако неко уводи два сина, једног од Бога и Оца, а другог од мајке, а не као да је један исти, губи право на усыновљење обећано онима који исправно верују. Две су*

природе Бог и човек као душа и тело, а нису два сина или два Бога. Нису ту два човека иако се Павле зове и оно што је унутар човека и оно што је споља. Да кажемо укратко и једно и друго из чега је Спаситељ иако није исто видљиво и невидљиво, оно што је ван времена и оно што је у времену, ипак није ово једно а оно друго.

Овим свети Григорије јасно учи да се онај који говори о броју лица у Христовој тајни осуђује као безбожник. А онај који прихвата број у природама од којих је Христос сложен, правилно исповеда јер овим означава различитост природа које су се сјединиле и ни на који начин не прави поделу на делове. Како једна природа душе и друга тела чине једног

човека по сложености , а не два, тако и у Христу, иако се подразумевају две природе, једна божанска и друга човечанска, али се због тога не уводе два Христа или два Сина. А они који одбијају да на поменути начин говоре о броју природа које су у Христу јасно је да негирају различитост природа тумачећи сливеност икономијом. А ако исповедају различитост неопходно је свакако да при томе говоре и о броју природа које су се несливено сјединиле у Христу. Где се чува различитост ту у сваком случају следује и број. Да бисмо потврдили оно што говоримо, користећи сведочанство Светих Отаца показаћемо да они говоре како се у Христовој тајни својства деле према разлици природа, божанске и човечанске, од којих је

сложен и прихватају број али ипак не деле самог субјекта на делове, односно на две ипостаси или лица.

Свети Кирило у тумачењу Левитске књиге овако каже: *У овоме се јасно види читава тајна нашег Спаситеља и чишћење кроз крштење. Заповедао је да се узму две птичице, живе и чисте да би помоћу крилатих створења разумео небеског човека заједно и Бога, у две природе раздвојеног колико допире до разума. Бог Логос који је од Оца засијао је у телу од жене али ипак нераздељен. Један је из обеју Христос.* И опет исти свети Кирило у другом писму Сукенсу пише: *Али нису спознали да оно што је уобичајено да се дели само према просуђивању неће се између себе делити на*

једно и друго, односно на делове сасвим и посебно. И свети Василије у четвртом писму против Евномија тумачећи Господ ме је створио и пре свих брегова ме је родио овако пише: Треба схватити да се" родио је" односи на Сина Божијег, а" створио је" на онога који је узео облиције слуге. У свему овоме не говоримо двојица, посебно Бог, а посебно човек, јер је један био, али подразумевајући и једну и другу природу према разуму. И свети Григорије Богослов у другој расправи о Сину учећи нас како по разуму треба да разликујемо природе у нашем Господу Исусу Христу, овако пише: Када се природе разликују по разуму у исто време се разликују и имена. Чуо сам Павла како говори- Да Бог Господа нашег Исуса

*Христа, Отац славе-Бог
Христа, а отац Славе.
Према је и једно и друго
једно ипак није по
природи већ по сједињењу.
И свети Григорије,
епископ ниски, исто нас
учећи у четвртој расправи
против Евномија овако
пише: Да не би ко
приписао страдање на
крсту непропадљивој
природи исправљајући
кроз друго такву грешку,
називајући њега Бога и
човека посредником
између Бога и човека како
би се подразумевала
сличност око једног и
другог када се о једном
говори као о двојци, око
божанства
нестрадалност, а око
човечанства икономија у
страдању. Када се
раздваја разум, оно што
је уједињено према
човекољубљу умом је
раздвојено да се када неко
проповеда оно што стоји
изнад и што надвисује*

*сваки ум користи
узвишенија имена,
називајући то изнад свега
Бог или велики Бог или
врлина или мудрост
Божја. Када се због
наше немоћи речима
означава прихваћени
покушај страдања
називајући према нашем и
једног и другог човеком не
здружујући у говору са
осталом природом оно о
чему се говори већ да би
се сачувала побожност и
према једном и према
другом.*

Када смо ово
показали кроз учење
Светих отаца нека се
окану они који узрокујући
сопствену погрешку тиме
одбацују различитост и
покушавају да бјасне
сливеност. Како, на име
није неопходан број који
су користили Оци да
покажу различитост
природа које су уједињене
у једној ипостаси не

делећи их на делове?
Свуда се показује да је
безбожно говорити једна
природа или суштина
божанства и тела
Христовог. Тако кажемо
јер није могуће рећи једна
природа Христа када
кажемо једна ипостас
божанства и човечанства
Христовог, јер није исто
природа и ипостас. Сви
Свети оци нас сложено уче
да је једно природа или
суштина и обличије, а
друго ипостас или лице; и
да природа или суштина и
обличије означавају оно
што је заједничко, а
ипостас или лице оно што
је особено. Ако неки буду
rekli, да зато што се
каже да је једна сложена
ипостас у Христу тако
треба говорити и једна
сложена природа
показаћемо да је то страном
пoboжности. Говорећи
једна природа или
суштина божанства
славимо три његове

ипостаси спознајући у свакој ипостаси исту природу или суштину. И побожно кажемо да је у телу Логоса једна сложена ипостас од три ипостаси. Нико се никада у католичанској Цркви није усудио да каже да као што су три ипостаси тако су и три природе Свете Тројице да би било могуће да се каже једна природа од три природе сложена у телу. Једино се Арије усудио да каже да су три природе у Светој Тројици и осуђен је као богохулник. Због тога према исправном резону кажемо да је сједињење две природе и једна ипостас. Јер Син Божији будући друга ипостас поред Оца исте природе као Отац у истој ипостаси створио је себи душевно тело с душом разумном и умном што показује да се са људском природом сјединио божански Логос

а не са његовом ипостаси или лицем. Дакле, Бог Логос се спознаје као једна ипостас у обе природе, у божанској у којој је био према реченом: *Који, иако је био у облицију Божијем* и у човечанској према ономе: *Поставиши као други људи*. Због тога неко би побожније рекао једна сложена ипостас Бога Логоса него једна сложена природа. Јер када се говори о природи свакој за себе њој није присаједињено неко посебно лице што указује на неограничено и неуипостазирано, јер неограничено се ни сачим не може сложити. Ако неко и после оваквих разматрања окрећући се једино честољубљу покуша да се супротстави овоме говорећи да према изнетој расправи о природи и људска природа Христова треба

да има сопствену ипостас или лице веома јасно је да тај каже да се Логос сјединио с препостојећим човеком и да је настало сједињење релативно. Није могуће да настане сједињење према ипостаси две ипостаси или лица. А онај који тако говори настојећи да осујети моћ Божију речима човечанске мудрости не познаје велику тајну вере да када се срцем верује у правду устима се исповеда за спасење. Никада се не каже да је људска природа Христа сама за себе нити да је имала сопствену ипостас или лице већ је почетак постојања узела у ипостаси Логоса. Одатле исповедамо да је Бог Логос непроменљиво постао човек и да није дошао у неког човека. Рођење Бога Логоса је од Деве и због тога је она Богородица, славна и увек

Дева Марија. Због тога и пре оваплоћења Бога Логоса и пре његовог оваплоћења кажемо три ипостаси Оца, Сина и Светога Духа јер није Света Тројица примила додатак четврте ипостаси или лица. Из свега овога побијају се они који кажу две природе пре сједињења јер говоре како се препостојећи човек сјединио с Богом Логосом према безумљу безбожних Теодора и Несторија. Они који говоре да не треба казати две природе у Христу пре сједињења уносе забуну и измишљотину према безбожном Аполинарију и Евтиху. Али оставимо се њих. А Свети оци, разматрајући оно из чега је Христос после оваплоћења будући да су природе остале несливене рекли су најисправније да су у Христу две природе, божанска и човечанска.

Јер нити су пре оваплоћења две природе биле Господа нити су после оваплоћења постале једна иако се спознају у једној ипостаси.

Научивши ово из Светог писма и учења Светих отаца да бисмо преобратили оне који сливају и раздељују тајну божанске икономије с правом смо написали и тиме што показујемо из чега је и у чему се спознаје Христос не уводимо божанској икономији сливаље или дељење. Због тога износећи славословље и реч о сједињењу исповедамо и поштујемо заједно са Оцем и Светим Духом једног Христа и Сина и Господа Логоса Божијег, оваплоћеног и који је постао човек. Будући да тако исповеда Божија католичанска Црква желимо да то знају

сви хришћани јер као што имамо једног Христа и Господа тако имамо и једну веру. Јер један је образац вере да се исповеда и правилно слави Отац и Христос, Син Божији и Свети Дух. То исповедање чувамо, у њему смо крштени и оно је даровано од великог Бога и Спаситеља нашег Исуса Христа његовим светим ученицима и апостолима и од њих је објављено по целом свету. Триста осамнаест светих отаца који су се састали у Никеји против Арија осудили су њега заједно са његовим безбожијем и дали су исповедање или символ и учење вере. После њих, Сто педесет светих отаца који су се састали у Цариграду против Македонија духоборца и Магна аполинаристе и њих осудивши заједно са њиховим безбожијем

следећи у свему свети символ који су изложили Триста осамнаест светих отаца разјаснили су оно што се тиче божанства Светог Духа. Осим тога, Свети оци који су се пре састали у Ефесу против безбожног Несторија и Свети оци у Халкидону против безбожног Евтиха, следећи у свему поменути символ или учење вере, осудили су већ поменуте јеретике заједно са њиховим безбожјем и оне који су слично њима мислили или мисле. Осим тога, проклели су их изложивши други образац вере или символ и учење онима који приступају светом крштењу или се обраћају из било које јереси поред онога (симбола) који је предат од, како је речено, Триста осамнаест светих отаца и разјашњен од Сто педесет светих отаца. Имајући то тако смислили смо да

додамо и поглавља која садрже и кратко исповедање праве вере и осуду јеретика.

Ако неко не исповеда Оца и Сина и Светога Духа, јединосущтну Тројицу као једно божанство или природу и суштину, једну силу и моћ која се поштује у три ипостаси или лица, такав нека је проклет.

Ако неко не исповеда њега пре векова и ван времена од Оца рођеног Бога Логоса, у последње дане оваплоћеног од Свете Богородице и увек Деве Марије и који је постао човек рођен од ње и због тога два су рођења истог Бога Логоса, пре векова бестелесно и у последњим данима у телу, такав нека је проклет.

Ако неко говори да

је једно Бог Логос који је починио чуда, а друго Христос који је страдао или ако каже да се Бог Логос сјединио са Христом рођеним од жене и да је у њему као други у другоме, а не један и исти Господ наш Исус Христос оваплоћени и који је постао човек и да су њега истог чуда и страдања која је својеволјно поднео телом, такав нека је проклет.

Ако неко каже да је сједињење Бога Логоса у човеку настало по милости или према дејству или по достојанству или части, ауторитету или приносу, лику или сили или према истом имену по чему несторијанци зовући Бога Логоса Христом и називајући човека одвојено Христом кажу да је само по именовању један Христос. Или ако

неко каже да је настало сједињење релативно као што јеретик Теодор каже тим речима као да се човек допао Богу Логосу тиме што се учинило добро њему у њему, не исповеда сједињење по ипостси Бога Логоса у телу одушевљеном душом разумном и умном и да је због тога једна његова сложена ипостас, такав нека је проклет.

Ако неко злоупотребљава и каже да је према приносу Богородица, Света славна и увек Дева Марија или Христородица или Човекородица, као да Христос није Бог, већ да није право исповедати њу као истиниту Богородицу јер је пре векова од Оца рођен Бог Логос у последњим данима од ње оваплоћен и рођен, такав нека је проклет.

Ако неко не исповеда да је телом распети Господ наш Исус Христос истинити Бог и Господ славе и један од свете Тројице, такав нека је проклет.

Ако неко говорећи у две природе не исповеда како у божанској тако и у човечанској једног Господа нашег Исуса Христа оваплоћеног Бога Логоса, и прихвата такав израз не да би означио разлику природа од којих је сложен већ ради дељења на делове у тајни Христовој; као да су природе раздвојене и свака има своју ипостас као што Теодор и Несторије клевећу, такав нека је проклет.

Ако неко у једеном Господу нашем Исусу Христу, односно оваплоћеном Богу Логосу исповедајући број

природа спознајом не прихвата разлику тих од којих је сложен као да је она одбачена не због јединства већ се број користи ради дељења на делове, такав нека је проклет.

Ако неко говорећи, једна природа Бога Логоса оваплоћена не подразумева тиме тако да је из божанске природе и човечанске сачињен један Христос, једносуштан Оцу по божанству и једносуштан нама по човечанству већ да је сачињена једна природа или суштина Христовог божанства и тела према зловерју Аполинарија и Евтиха, такав нека је проклет.

Такође оне који деле или цепају на делове и мешају тајну Христове божанске икономије, одбацује и проклиње

католичанска Црква.

Ако неко не проклиње Арија, Евномија, Македонија, Аполинарија, Несторија, Евтиха и оне који слично њима мисле или су мислили, нека је проклет.

Ако неко брани Теодора Мопсуестијског који говори, једно је Бог Логос, а друго Христос, који пати од страдања душе и телесних пожуда и који се усавршио успехом у делима и који је крштен у име оца и Сина и Светога Духа и кроз крштење стекао милост Светог Духа и који је достојен богоусиновљења и који се поштује према сличности са царском иконом у лицу Бога Логоса и који је после васкрсења постао непроменљив с обзиром на промишљање и сасвим безгрешан; и опет када је

рекао да је сједињење у Христу такво како је апостол рекао за човека и жену: *Биће двоје у једном телу* и због других небројених клевета које се усудио да каже, јер је након васкрсења Господ усадио ученицима говорећи: *Примите Духа Светога* није дао њима Духа Светога већ је усадио само фигуративно; тако и за Томино исповедање приликом додира руку и ребра Господа након васкрсења говорећи: *Господ мој и Бог мој* рекао је да Тома није казао о Христу, јер каже да није Господ Бог већ да је Тома задивљен чудом васкрсења прославио Бога који је васкрсао Христа; оно што је још горе, нарочито у тумачењу Дела апостолских које је он дао, поредаћи Христа са Платоном, Манихејем, Епикуром и Маркионом

каже да као што је свако од њих као оснивач сопственог учења учинио да се његови ученици зову по њему платоничари, манихејци, епикурејци и маркионити на исти начин и ученици Христа као оснивача учења зову се хришћани. Ако дакле неко брани Теодора који је тако клеветао и не проклиње њега и његове списе и оне који слично њему мисле и мислили су, нека је проклет.

Ако неко брани списе Теодорита које је изнео у одбрану Несторија, а против учења праве вере и против првог сабора у Ефесу и светог Кирила и његових дванаест поглавља у којим безбожним списима говори да је сједињење Бога Логоса фиктивно у неком човеку; о њему клеветејући говори да је

Тома додирнуо онога који је васкрсао а одао поштовање оном који га је васкрсао и због тога оне који исповедају да је сједињење Бога Логоса у телу по ипостаси назива безбожним учитељима Цркве; због тога негира Богородицу, Свету, славну и увек Деву Марију. Ако, дакле, неко одобрава поменуте списе Теодоритове и не проклиње их, нека је проклет. Због таквих клевета избачен је из епископата и након тога пошто је одбачен на светом сабору у Халкидону, учинио је све против поменутих списа и исповедио праву веру.

Ако неко брани писмо за кога се говори да га је написао Ива јеретику Марију Персијанцу које пориче да је Бог Логос постао човеки и каже да није оваплоћени Бог

Логос од Деве рођен, већ је од ње рођен обичан човек кога назива храмом као да је једно Бог Логос а друго човек. Осим тога чини неправду првом сабору у Ефесу као да је (сабор) осудио Несторија без истраге и суђења и назива светог Кирила јеретиком, а његових дванаест поглавља безбожним. Хвали и оправдава Несторија и Теодора заједно са њиховим безбожним списима. Ако, дакле, неко оправдава поменуто безбожно писмо или говори да је исправно или његов део, а не проклиње га, нека је проклет.

Како је, дакле, овакво писмо с правом анатемисано због клевета које су у њему садржане, они који безбожно следе Несторијево и Теодорово учење покушавају да кажу да је оно прихваћено од

сабора у Халкидону. Овако говоре неправедно оптужујући Свети сабор настојећи да под изговором њега ослободе заслужене оптужбе Несторија и Теодора и безбожно писмо за које Ива чешће осуђен није се усудио да га присвоји због клевета које су у њему садржане. И то ћемо показати из онога што је у вези тога на разне начине покренуто. У ономе што су у Тиру урадили Фотије и Јевстатије, где се осуђује поменути Ива због увреда на рачун светог Кирила, јасно је изложено да након уједињења Истичних против светог Кирила ни једну увреду на његов рачун није имао да каже. Писмо пуно поменутих клевета, због којих је осуђиван Ива и које садржи многе увреде на рачун светог Кирила, показује да је настало

након уједињења
Источних из чега се види
да га је Ива порекао.
Одатле су поменути
Фотије и Јевстатије ради
задовољења оних који
оптужују писмено
дефинисали да је
поменути Ива учинио све
против писма као што
показује суд о њему који
су они дали. Али како Ива
није испунио оно што су
му они пресудили избачен
је из епископата због
клевета из поменутог
писма и уместо њега је
хиротонисан Нон који је
присуствовао светом
сабору у Халкидону.
Стога чак и у Халкидону
од њих осуђени поменути
Ива након читања
безбожног писма није се
усудио да га присвоји, већ
је одмах овим речима
наступио: *Противим се*
онима који ми га
притисују. Стога Свети
сабор не будући
задовољан Ивиним

одрицањем од безбожног писма притиснуо га је да учини све против њега односно да исповеди праву веру коју је у писму одбацио и да прихвати први свети сабор у Ефесу и да оправда светог оца и учитеља Кирила и оно што је извређао у безбожном писму и да анатемише Несторија и његово безбожничко учење што безбожно писмо оправдава и брани. Ако се, дакле, Ива више пута осуђен због безбожног писма, није усудио да га присвоји већ је свети сабор у Халкидону настојао да он све против писма изврши, како је свети сабор могао да прихвати поменуто писмо и да подлегне суду његовог безбожног садржаја од кога је Ива настојао да се одлободи? Будући да јеретици занемарују клевете које су у писму садржане из њега

износе само оно што је аутор писма рекао у циљу варања прстодушних, односно *две природе, једна сила, једно лице*. Показаћемо и то да је у ово умешао и сопствено безбожје. Чије би рекао да су две природе и једно лице ако негира да је Бог Логос оваплоћен од Свете славне Богородице и увек Деве Марије и да је од ње рођен? Али јасно је да свакој природи додељује сопствено лице као што су Теодор и Несторије изнели клеветући у својим списима које аутор писма оправдава заједно са њиховим безбожништвом. Они који отворено говоре *два лица Бога Логоса и Христа*, кога називају само човеком, говоре да је сједињење релативно и по истом достојанству и да се част показује у једном лицу. Али када аутор писма говори *две природе*

једна сила или моћ јасно је да следи у томе поменуте јеретике, Теодора који безбожно говори о оваплоћењу у разним изнетим својим списима, Несторија у многим својим говорима, највише у писму које је написано јеретику Александру у Јерапољ, да је двеју природа једна власт, једна сила или моћ и једно лице према једном достојанству и иста част. Из овога се показује да је писац писма према њиховом злом гласу уместо *лица* користио термин *природа*. Јер једна сила или моћ и једно достојанство и иста част каже се не због различитих природа већ због различитих лица и исте суштине, како исповедамо за Свету Тројицу. Одатле Свети оци анатемишу оне који говоре да се Бог Логос према ауторитету или

сили или моћи,
достојанству или истој
части сјединио у Христу
кога по Теодору и
Несторију називају само
човеком и не исповедају
да је сједињење Бога
Логоса са телом
одушевљеним душом
разумном и умном
настало по ипостаси.

И то је било доста
да се оповргне
безбожништво оних који
бране ово погрдно писмо.
Осим тога опет на крају
истог писма његов аутор
показује исто богохуљење
говорећи да треба
веровати у храм и онога
ко је настањен у храму из
чега је јасно да уводи два
лица. Али и том
безбожништву писац је
научен од Теодора и
Несторија. Али
католичанска Црква
осуђује ово богохуљење
исповеда и предаје у
наслеђе веру не у храм и

онога ко је у њему настањен већ у једнога Господа Исуса Христа, оваплоћеног Бога Логоса који је постао човек. Ништа није чудно ако је термин *природе* искористио аутор овог безбожног писма. Код јеретика је обичај да се ради *заваравања* простодушних користе речима које говоре православни и њихово побожно мишљење и тумачење преокрећу у корист *сопственог* безбожја. Јер догађа се да су исте речи побожне ако се ваљано тумаче и разумеју, а ако их јеретици лоше тумаче и износе онда садрже безбожје. Свакао Несторија који је рекао *две природе и једно лице* не исповедајући њихово сједињење *према* ипостаси први сабор у Ефесу кога су иницирали Целестин и Кирило, који

су у блаженој успомени, није прихватио. А ми у свему следећи учење Светих отаца показали смо сједињење двеју природа из којих је сложен Господ наш Исус Христос, један од Свете Тројице, оваплоћени Бог Логос и да њихова разлика није укинута због сједињења. И то што је од нас речено било је довољно да се задовоље они који не желе да се препиру. Али будући да они који су једном скренули ка безбожништву и на друге насрћу, неопходно је да ми покажемо да су и таква њихова казивања ништавна. Кажу, наиме, да не треба прекоревати безбожно писмо због тога што се износи у неким књигама. Али ако неко то одобрава према њиховом безумљу треба да прихвати и Евтиха и Несторија јер се много о

њима износи у саборским актима. Али нико разуман не обраћа пажњу на оно што они говоре. Јер оно што се износи на саборима о јеретицима и постаје део списка не предузима се ради њиховог ослобођења већ ради оповргавања и веће осуде њих и оних који слично њима мисле. Иако су изнети записи из безбожног писма уврштени, како је речено, у неке списе ипак се никада није нашло у аутентичним које су потписали пресвети епископи. Пре тиме треба да се баве они који истражују истину. Јер можда се на саборима од оних који се нађу на њима каже нешто или по пристрасности или супротстављању или из незнања али се нико не бави оним што они појединачно говоре већ само оним што су сви

дефинисали уз заједнички пристанак. Ако је неко по њима хтео да се бави таквим противречностима наћиће се да сваки сабор сам себе побија. Због тога је, дакле, требало њих, ако су исправно прихватили Свети сабор да му не додају такве погрде већ да ће следети учитеље католичанске Цркве, највише светог Атанасија који је био епископ цркве у Александрији и прихватио многе велике борбе у корист хришћанске вере, а против сваке јереси, највише против безбожних аријанаца. Јер будући да су аријанци ради зававања народа у свом наслеђу следели Дионисија који је много година пре светог Атанасија био епископ у Александрији и говоре како је сам Дионисије мислио слично као и они,

а Атанасије, велики
учитељ Цркве на много
начина је показао да је
Дионисије од почетка
проповедао праву веру и
да се никако није мешао
са безбожништвом
аријанаца. А они који
пристају за учењем
јеретика настоје да
сопствено безбожништво
припишу сабору. Каква је
осуда и каква клетва лежи
на онима који греше
против Отаца, учи нас
Свето писмо. Јер ако Хам,
видевши голог свог оца и
не прекривши телесну
голотињу очеву већ изађе
и рече браћи за њу а они
су је покрили хаљином,
сам Хам и они који су се
од њега родили под
клетву су доспели, а они
који су покрили
удостојени су великог
благослова. Много више
су већу и вишу осуду
заслужили они који
настоје да због безбожног
писма и због Теодора на

сабор навале срамоту с којом он нема никакве везе. Али због тога нити ће безбожно писмо нити они који га бране избећи казну за своје богохуљење. Али ни Теодор који је и Грке и Јевреје и све јеретике надмашио богохуљењем. Овом Теодору поред осталих његових клевета није било доста што је у корист сопственог погрешног учења протумачио Символ Триста осамнаест светих отаца већ је смисливши изложио и други, свој символ, пун сваког безбожја у коме се усудио да анатемише оне који другачије мисле или приповедају, да су колико је до њиховог безумља осуђени сви свети апостоли и оци. Овај безбожни Теодоров символ изнет је на првом сабору у Ефесу и прочитан у Халкидону и

од оба сабора је осуђен заједно са оним ко га је изложио и који су га прихватили.

Како неки говорећи у корист Теодора, када излажу садржај његових безбожних списа, због клевете која је у њима изнета, претварају се и говоре како су они безбожни а избегавају да анатемишу онога ко је такво безбожништво избацио. Чудимо се њиховом безумљу јер се усуђују да сеprotиве Светом писму које јасно каже да су *једнако Богу мрски и безбожник и његово безбожје*. Казниће се дело заједно са починиоцем. Ако су Богу једнако мрски и његово безбожје и безбожник јасно је да је такав одвојен од Бога и праведно подвргнут анатеми. Јер анатема не означава ништа друго него

одвојеност од Бога као што показује суд о анатеми како у Старом тако и у Новом завету. Јер и Господ каже да су они који не живе у истини његове речи одвојени од Цркве и у Јеванђељу по Јовану, обраћајући се Јеврејима овако каже: *Свако ко чини грех, роб је греха. Роб не остаје заувек у кући а син остаје заувек.* Јер од Бога именовану кућу Свето писмо зове Црква Бога Живога, а апостол сведочи у Првој посланици Тимотеју.

Ако неки говоре да Теодора не треба анатемисати после смрти, нека знају они који оправдавају таквог јеретика да се сваки јеретик који је до краја остао у својој заблуди веома праведно подвргава трајној анатеми и после смрти. То се догодило

многим јеретицима како онима старијима тако и овим скорашњим; односно Валентину, Василиду, Маркиону, Керинту, Манихеју, Евномију и Боносу. Тако се догодило и Теодору, и у животу је осуђен и после смрти анатемисан од Светих отаца. Ако нису желели да верују њима као јеретици који њега бране, нека верују од њих самих оправданом безбожном писму које, иако највише оправдава Теодора, ипак јасно каже да је у Цркви анатемисан од Светих отаца и да је од онда настало велико испитивање његових списа као, зацело, пуних безбожја. Ово су тада учинили припадници католичанске Цркве да не би због њега они неупућени који читају његове безбожне списе били одвраћени од праве вере. Јер безбожници,

иако нису за живота против своје личности примили анатему, ипак после смрти бивају анатемисани од католичанске Цркве, што се показује са светих сабора. Сабор у Nikeји без имена је анатемисао оне који су поштовали Аријево мишљење. И сабор у Цариграду слично је анатемисао веома безбожну Македонијеву јерес. Али ипак, света Божија Црква и после смрти по имену проклиње Арија и Македонја. Након многих разлагања, будући да чине светогрђе, кажњавани бивају они који бране Теодора и његово безбожје, прибегавају другом ништавном изговору говорећи да њега не треба анатемисати зато што је умро у заједници Цркве. Они треба да занју да у заједници Цркве умиру они који су заједничко

учење вере које се проповеда у католичанској Цркви сачували да смрти. А онај који је умро са својим безбожјем одбачен је од целе Цркве. Стога читаво мноштво Цркве у Мопсуестији, у којој се говори да је био епископ, због клевета, поводом којих су га Свети оци сврстали са Грцима, Јеврејима и Содомитима, избрисали су од тада његово име из светих диптиха Цркве као што извештаји са помесног сабора у истом граду казују о ономе што се десило у вези њега. Чудимо се, дакле, онима који оправдавају Теодора и присвајају њега и његово безбожништво када га је Црква у којој је био епископ одбацила као јеретика пре много времена. Јер ради осуде домаћег сабора такав изговор износе они који

оправдавају Теодора, ваља да се зна да је против Јуде настала страшна оптужба и после њега. Он, наиме, помисливши да се сакрије од онога који зна оно што је скривено од људи био је у заједници тајне са апостолима али му ништа није користила и заједница са лицемерством. Иако су после његове смрти именовани дванаест ученика како каже јеванђелист Јован говорећи: *Тома, звани Дидим, један од дванаесторице, није био са њима када је дошао Исус* ипак не ослобађа Јуду оптужбе нити наводи да се убраја међу апостоле. Зацело апостоли, после вазнесења Господа својим гласањем осудили су Јуду и после смрти и другог уверли уместо њега. Да ништавне изговоре износе

кад говоре да умрле јеретике не треба анатемисати показаћемо из самих речи Господа. Он безбожнике, иако живе, назива мртвима говорећи: *Пустите мртве да сахрањују своје мртве*, док умрле као праведници назива живима. Говори о Авраму, Исаку и Јакову јер Бог није мртвих већ живих. Ако дакле, према њиховим речима, не треба да се анатемишу умрли јеретици нити ће бити анатемисани живи јеретици које Господ зове мртвацима зато што су одвојени од њега који говори: *Ја сам живот*, и по њима нити ће живи нити умрли јеретици бити анатемисани. Узалуд, по њима, апостолско учење предаје да се анатемишу који проповедају мимо онога што смо прихватили. Узалуд су свети сабори осудили

јеретике. Узалуд су и други Свети оци и учитељи Цркве анатемисали јеретике. Прекореће и пророка Јеремију који каже: *Проклет нека је онај који врши дела Господа немарно;* и Давида пророка који је рекао: *Нека је проклет онај ко избегава твоје заповести.* Укратко речено читаво Свето писмо не безбожнике наваљује такве осуде. Ако су дакле они који немарно врше дела Господња и греше против његових заповести подвргнути таквим осудама тим више је Теодор који је против самог великог Бога и Спаситеља нашега Исуса Христа тако оклеветао сасвим праведно осуђен и анатемисан.

И ово је било довољно поред раније изнетих разлагања у

другим нашим делима око тога да јеретике треба и после смрти осуђивати, грдити оне који бране Теодора и угушити такво безбожништво. Како је у њима садржано ревносније и више казаћемо да неки од сакупљених на сабору у Никеји потписавши образац или символ вере од сабора предложен будући да се после тога појавило оно што се противи разумнима, једни су живи други после смрти анатемисани од у блаженом сећању папе Дамаса, првосвештеника Рима и сабора у Сардици, како сведочи и свети Атанасије. Али и сабор у Халкидону Дамна који је био епископ Антиохије осудио је након смрти само што се усудио да напише да треба да се пређуће дванаест глава светог Кирила.

Будући да су они јеретици који бране Теодора изгубили свако начело и покушај настојали су да кажу у циљу преваре неупућених како је у блаженом сећању Кирило у извесном делу свог писма њега похвалио. Из много тога се показује да се њихови покушаји не слажу са оним што је рекао Кирило у многим својим делима против безбожног Теодора и у којима је показао да је он безбожнији од свих других јеретика не подневши мноштво и величину његових клевета које је изрекао против великог Бога и Спаситеља нашег Исуса Христа изјавио је ово рекавши: Преврнуло се небо због тога и препало се још снажније, каже Господ. О неподношљива злобо, о уста која говорите неправду против Бога и

подижете рог! И опет:
Стави засун на врата уста
својих, човече; престани
да дижеш рогове увис и
да говориш неправду
против Бога. До када ћеш
да нападаш стрпљивог
Христа? Имај на уму оно
што је написао
богонадахнути Павле:
*Тако грешећи према
браћи и ударајући на
њихову ослабљену свест
против Христа грешите.*
И да кажем нешто из
пророчких књига:
*Оправдан је Содом од
тебе;* Надмашио си
брбљања Грка која су
изговорили против
Христа сматрајући крст
лудошћу. Ниси показао да
су то оптужбе јеврејског
безумља. Када је тако
речено од стране светог
Кирила ради осуде
безбожног Теодора, иако
би неко допустио да је, по
њиховим речима, свети
Кирило рекао нешто у
одбрану Теодора није га

тима ослободио оптужбе. Налазимо, наиме, како су многи Свети оци похвалили неке јеретике као свети Дамас и Атанасије и Василије Аполинарија или у блаженом сећању Лав, Евтиха. Ипак, када је њихово безбожништво обелодаљено нису избегли јеретици због такве похвале суд и анатему која је касније учињена против њиховог лика и безбожништва. Толико је безумље оних који бране Теодора да се усуђују да говоре неистине и о Григорију Богослову и о Јовану Константинопољском да је тобоже слао лично Теодору писма пуна хвале – што је чиста лаж. Григорије, како се борио за истину у Константинопољу преобратио је народ од Аријеве преваре православној вери и

вратио се у своју земљу. А писма која јеретици ради преваре износе није написао Теодору Мопсуестијском, већ Теодору епископу Тиане која је метропола друге Кападокије. Истој земљи припада и Назијанз где је епископ био лично свети Григорије као и место Аријанз одакле потиче. Ово, наиме, јасно показују и сама писма помињући и обичаје и саборе и његово место Аријанз и друга места исте провинције и месец назван локалним дијалектом Кападокије, епископа Босфора, под њим изграђени град Колонију; поменула су и друге епископе и манастире завршене под самим Теодором који су до сада сачували своја имена. Какву заједницу има Кападокија са онима из друге Киликије ако је власт ових провинција

подељена тада или сада?
Какве је епископе под
собом могао да има
епископ Мопсуестије кад
је и сам под
митрополитом исте друге
Киликије? Јован
Константинопољски је
написао писмо Теодору
Мопсуестијском не
хвалећи га, већ које је
пуно прекора и приговора
зато што се удаљио од
пoboжности. Са њим се,
наиме, вежбао монашком
животу у једном истом
манастиру те га подсећа
на заједнички живот тамо.
Тако сведочи и Созомен и
Исихије и Сократ и
Теодорит који је многе
говоре и хвале изнео у
одбрану Теодора. А ако
износе сведочанства
Јована Антиохијског и
сабора епископа истока
под њим одржаним у
одбрану Теодора и
његовог безбожништва
неопходно је прихватити
и њих и оно – колико је до

њих – што су Јованове присталице предузеле ради осуде светог Кирила и укидања праве вере и оно што су написали дуже времена бранећи Несторија и његову изопаченост. То се види из различитих њихових говора и писама написаних Теодосију, у побожном сећању, и другима различитима.

И то је тако. Да небисмо изоставили ништа што је тачно, помислили смо да је неопходно подсетити се и онога што је написао у блаженом сећању Августин, који је био епископ у Африци. Будући да је покренуто питање у вези Цецилијана после његове смрти јер се тобоже окренуо од Црквене традиције те су се због тога неки одвојили од католичанске Цркве, пише Бонифацију исти у

блаженом сећању
Августин да није требало
да се због тога неки
одвајају од католичанске
Цркве. А ако је било
истина оно што се намеће
Цецилијану и ако се
показало да је супротно
од става католичанске
Цркве био би и после
смрти подвргнут анатеми.
Али и канон светог сабора
у Африци заповеда да
епископи који су своје
имање или тестаментом
или без опоруче оставили
јеретику треба да буду
анатемисани и после
смрти. Поред свега тога,
ко не зна шта се против
Диоскора догодило у
наше време у Цркви
узвишеног Рима? Он
ништа није погрешно
против вере али је само
због Црквеног поретка
анатемисан после смрти
од саме пресвете Цркве у
Риму. Ако, дакле, они
епископи који нису
погрешили ништа против

вере већ само због поретка у Цркви и финансијских разлога бивају после смрти подвргнути анатеми за колико више и Теодор који је згрешио против самог Бога? Колико је до непромишљености оних који говоре да не треба после смрти да буду анатемисани они који су умрли у свом безбожништву нити да треба после смрти рехабилитовати оце који су неправедно кажњени што се догодило у блаженом сећању епископу Константинопоља, Јовану који је после смрти рехабилитован и у блаженом сећању Флавијану, епископу Константинопоља који је током живота неправедно осуђен, а после смрти праведно рехабилитован од стране у блаженом сећању папе Лава и светог

сабора у Халкидону. Одатле по њиховим речима следи да јеретике треба убрајати међу Свете оце јер су ослобођени осуде која им припада, а Свете оце направедно осуђене треба припојити јеретицима јер није разрешена неправедна осуда према њима. Највише од свих вере је достојан учитељ и Господ наш Исус Христос који о себи говори: *Тако је Бог бог заволео свет да је свог јединородног Сина дао како не би пропао свако ко у њега верује већ да има живот вечни. Није Бог послао свог Сина да суди свету већ да се свет спасе кроз њега. Не суди се ономе ко верује у њега, а онај ко не верује већ је осуђен јер није поверовао у име јединородног Сина божјијег. И Свети Дух кроз пророка Давида каже да безбожници неће бити васкрснути на суду. Када*

је такав говор нашег Господа изнет против свих безбожника и ништа се не разликује између живих и мртвих јеретика, како се усуђују да се противе таквом говору и да кажу да они који су једанпут погрешили и због тога осуђени од стране Господа не треба да буду осуђени и после смрти. И божански апостол који у себи има Христа који објављује да такав говор не износи само против људи већ и против анђела, рекавши у Посланици Галатима: *Али ако ми или анђеоло са неба објави вама јеванђеље мимо онога што смо вам објавили, нека је проклет.* Како смо рекли, управо опет кажем: Ако вам неко објављује јеванђеље мимо онога што сте примили, нека је проклет; и ко је тако безбожан да се усуди да каже да су Теодорови богохулни списи или

њихов део предати некад
светој Божијој Цркви, али
да није одмах онај ко се
усудио да тако нешто
каже подвргнут анатеми
од Светих отаца?

Ако се, дакле, неко
након овог исправног
исповедања и осуде
јеретика, сачувавши
побожну свест, препире
око имена или речи или
говора, одваја себе од
свете Божије Цркве као да
нама побожност лежи
само у именима и речима
а не у делима, такав који
као да се радује
расколима положиће
рачун за себе и за оне које
вара и који ће бити
преварени од њега
великом Богу и
Спаситељу нашем Исусу
Христу на дан суда.

Превела са старогрчког језика:

Душица Петровић

Савелије је јеретик, антитринитарац. По њему је Бог Отац примио облик (модус) Сина да би пострадао. Даље учи како се ипостас Оца губи када се јавља као Син, а опет престаје да буде Син када се јавља као Дух. Као јеретик Савелије је деловао у Риму у првој половини трећег века. Због свог учења искључен је из Цркве. Његове присталице савелијани (зову их још и патропасијани због учења да је Отац пострадао у облицију Сина) осуђени су на Другом васељенском сабору у Цариграду 381. године.

Арије је био ученик Антиохијске богословске школе. Постављен је за свештеника у Александрији и као таквог красила га је ревност у вери. Био је кандидат за епископа али је дошао у сукоб са Црквом због свог јеретичког учења. Он је тврдио да Син Божији није рођен и није вечан већ да је први и најсавршенији створ Божији те да није исте суштине као Отац. Арије је први пут био осуђен на локалном сабору у Александрији да би га 325. године коначно осудио Први васељенски сабор.

Фил. 2, 6-7

Теодор Мопсуестијски био је значајан представник антиохијске богословске школе, а Несторије је његов

ученик. Њихово јеретичко учење је тврдило да Исус Христос није истинит Бог већ обичан човек у кога се касније *уселио* Логос и обитава у њему на начин на који и у светитељима. Такође су говорили да Дева Марија није Богородица већ Христородица јер је она смртно биће и не може родити Бога. Ово учење осуђено је на Трећем васељенском сабору у Ефесу 431. године.

У грчком тексту стоји само " Син човечији " док у латинском стоји и "Син Божији и Син Човечији " , прим. прев.

Икономија је учење о пројави, тачније делању љубави божије у свету (према Ј. Брија, *Речник православне теологије*)

У намери да истакне јединство Христовог бића пре и после оваплоћења

св. Кирило говори о *једној оваплоћеној природи Бога Логоса* користећи том приликом термине *природа* и *ипостас* као синониме. Терминолошка разлика коју су дали још Кападокијци потврђена је коначно на Халкидонском сабору. (према Ј. Мајендорф, *Христос у источнохришћанској мисли*, ман. Хиландар, 1994.)

Епископ у Исаврији

Лев. 14, 4

Евномије је био аријански епископ у Кизику. Учио је да је Син Божији створен и да нема никакве везе са божанском суштином. Разрадио је и духоборство говорећи да је Дух Свети најсавршеније створење Сина. Најпознатије његово дело је *Апологија*, настало око 310. године. Кападокијски оци, св.

Василије Велики и његов брат св. Григорије Ниски написали, сваки за себе, дело под истим насловом *Против Евномија*. Евномије је осуђен на Другом васељенском сабору у Цариграду 381. године. (према: Р. Поповић, *Појмовник црквене историје*, Београд, 2000.)

Ефес. 1, 17

Још су Кападокијци јасно издиференцирали појмове *φύσις*, *ουσία* и *υποστάσις* – *природа*, *суштина* и *лице*. Међутим у богословљу Светих отаца ови термини *fisis* и *usija* се готово редовно употребљавају као синоними, а то очигледно ради и Јустинијан кад каже *природа* или *суштина*, а не *природа* и *суштина*. Свети Кирило

је и термине *φυσις* и *υποστασις*, такође користи као синониме што је изазвало забуну код антиохијаца који су чак мислили да је Кирилово учење погрешно. Халкидонски сабор ће коначно потврдити терминолошку разлику коју су направили и Кападокијци и тиме ће бити отклоњене недоумице. (према Ј. Мајендорф, *Христос у источнохришћанској мисли*, ман. Хиландар, 1994.)

Фил. 2, 6

Исто, 2, 7

Суштина Аполинаријеве (рођен око 310. године у Лаодикији у Сирији) била је што је тврдио да је Исус Христос *једна природа Бога Логоса оваплоћена* или *једна сложена, сливена природа*

и што у Богочовеку Христу није признавао потпуну људску природу. Христос, по њему, није био једносуштан човеку по разуму. Његово учење је извршило утицај на монофиситске богослове. **Евтих** (живео у петом веку) одбија да прихвати да је Исус Христос једносуштан нама по човештву већ да у Христу постоји само једна, божанска природа. Он је, у ствари, **оснивач монофиситске јереси.**

Македоније, епископ Цариграда је оснивач духоборачке јереси која се по њему зове и Македонијева јерес. Они су учили да је Свети Дух Божије створење и да је посвему сличан анђелима. Ово учење је, како и сам Јустинијан каже осуђено на Другом васељенском сабору. На овом сабору осуђен је и Аполинарије,

о коме је већ било речи, и његово учење.

Овде аутор говори о Никео-цариградском символу вере који је формулисан на прва два васељенска сабора, у Никеји и Цариграду (на Никејском је учествовало триста осамнаест, а на Цариградском сто педесет Светих отаца). Даље, помињући *символ* Халкидонског сабора мисли на Халкидонски орос, образац вере који је формулисан на сабору у Халкидону који је по важности раван Никео-цариградском символу вере. Суштина Халкидонског ороса је одбацивање како Евтиховог монофиситисма тако и Несторијевог диофиситисма као и у формулацији учења Цркве о начину сједињења две

природе у Христу.

Платон и Епикур су антички филолози, оснивачи платоничарског и епикурејског учења док су Манес (Манихеј) и Маркион оснивачи јереси из другог и трећег века.

Ефески први или Трећи васељенски сабор одржан је 451. године. На њему је осуђен јеретик Несторије, ученик Теодора Мопсуестијског. Други ефески сабор зове се и "разбојнички" и на њему су се тријумфовали монофисити. Овај други Црква не признаје.

Свети Кирило је пишући Несторију три писма у одбрану праве вере своје треће писмо завршио са дванаест поглавља или анатематизама којима проклиње Несторијево учење.

Дионисије је ученик

Оригенов. Након повлачења Оригена постао је управитељ Александријске катихетске школе, а касније је изабран и за епископа Александрије (246 – 265). Пише против расколника Новата и јеретика Савелија. Преживео је гоњење и кугу. Упокојио се 265. године.

Јн. 8, 34, 35

1 Тим. 3, 15

Прва четворица су оснивачи гностичких јереси из другог века. Гностицизам представља паганско поимање хришћанства. Керинт је још представник хилијазма – учења и хиљадугодишњем Христовом царству на земљи. Манес или Мани је јересирарх из трећег века. За његово учење, манихејство,

карактеристичан је
дуализам- вечита
супротност светлости и
таме из којих се састоји
свет. Свакако све ове
јереси и њихови
представници су од Цркве
осуђени.

Јн. 20, 24

Мт.

Јр. 48, 10

Пс. 119

У грчком тексту не стоји
уста већ *језик* али изгледа
ми да су у овом случају
уста више у духу српског
језика. (прим. прев.)

1. Кор. 8, 12

Овде Јустинијан помиње
црквене историчаре.
Ермије Созомен је рођен у
Гази у Палестини.
Написао је Историју
цркве која представља
допуну Историје Јевсевија
Кесаријског и обухвата

време од 329. до 439. године, настала је између 430. и 450. године. Највише пише о монаштву у Палестини. Не бави се догматима јер сматра да они нису предмет историје. Његов претходник Сократ Схоластик спада у најзначајније настављаче Јевсевијеве. Живео је у Цариграду. Име Схоластик наводи на чињеницу да је био правник по образовању. Припада Александријској богословској школи. Главно дело Схоластика је *Црквена историја* у седам књига. Дело је аријанског карактера. Веома води рачуна о хронолошкој тачности и догађаје датира према конзулима у Риму. Теодорит Кирски је боравио у антиохијској области. Написао је *Црквену историју* у пет књига која обухвата време

од 323. до 428. Намера му је да опише антиохијску Цркву и њено ширење у Сирији. Пети васељенски сабор је осудио неке Теодоритове списе. (према Р. Поповић, *Извори за црквену историју* Београд, 2001.)

Источни оци на челу са Јованном Антиохијским нису хтели да се прикључе Ефеском сабору који је сазвао цар Теодосије Други већ су започели сопствено саборовање на коме су осудили Кирила и његових дванаест анатема против Несторија говорећи да их подсећају на учење јеретика као што су Арије, Аполинарије или Евномије. Тек две године након сабора, 443. дошло је до измирења када су источни оци преко истог Јована Антиохијског признали Ефески сабор. (према Р.

Поповић, *Васељенски сабори*, Београд, 1997.)

Галат. 1, 8